

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
КАФЕДРА ПОЛІТОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету соціології та управління

Т.Ф. Бірюкова

« _____ » 2024

ІСТОРІЯ ПОЛІТИЧНИХ ВЧЕНЬ
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки бакалаврів

очної (денної) форми здобуття освіти

спеціальності 052 «Політологія»

освітньо-професійна програма «Політологія»

Укладач: Горло Наталя Віталіївна, д.політ.н., доцент кафедри політології

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри політології

Протокол № 5 від "16" січня 2024 р.
Завідувач кафедри політології

Є.Г. Цокур

Ухвалено науково-методичною радою
факультету соціології та управління

Протокол № 5 від "22" січня 2024 р.
Голова науково-методичної ради факультету
соціології та управління

Н.В. Горло

Погоджено
Гарант освітньо-професійної програми

Н.В. Горло

2024 рік

1. Опис навчальної дисципліни

1	2	3	
Галузь знань, спеціальність, освітня програма рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) форма здобуття освіти	заочна (дистанційна) форма здобуття освіти
Галузь знань 05 – Соціальні та поведінкові науки	Кількість кредитів – 3	Обов'язкова	
		Цикл професійної підготовки спеціальності	
Спеціальність 052 політологія	Загальна кількість годин – 90	Семестр:	
		2 -й	-
Освітньо-професійна програма Політологія	Змістових модулів – 4	Лекції	
		28 год.	-
Рівень вищої освіти: бакалаврський	Кількість поточних контрольних заходів – 8	Семінарські	
		14 год.	-
		Самостійна робота	
		48 год.	-
		Вид підсумкового семестрового контролю: екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Історія політичних вчень» є отримання студентами знань про основні напрями розвитку світової політичної думки на різних історичних етапах розвитку і формування вмінь та навичок аналізу політичних теорій мислителів різних історичних епох.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Історія політичних вчень» є:

- 1) ознайомитися з періодизацією світової політичної думки;
- 2) засвоїти зміст політичних концепцій мислителів на різних історичних етапах;
- 3) усвідомити тяглість світової політичної думки;
- 4) набути вміння аналізувати значення політичних ідей, представлених у світовій політичній думці, для розвитку сучасних політичних явищ і процесів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути таких результатів навчання (знання, уміння тощо) та компетентностей:

знати:

1. періодизацію політичної думки у світі в контексті суспільно-значущих подій;
2. особливості розвитку політичної думки на різних історичних етапах;
3. політичні концепції зарубіжних мислителів;
4. основні напрями розвитку світової політичної думки – ліберальний, соціалістичний, консервативний і т.д.

вміти:

1. визначати особливості розвитку політичної думки на різних історичних етапах та взаємозв'язок політичних ідей з політичними та соціально-економічними процесами певної доби;
2. розкривати зміст політичних концепцій зарубіжних мислителів;
3. здійснювати порівняльний аналіз політичних ідей різних мислителів, визначати тяглість політичних ідей в історії суспільно-політичної думки;

4. аналізувати витoki і сутність політичних ідеологій – соціалізму, консерватизму, лібералізму;

5. на основі ознайомлення з першоджерелами визначати особливості мислення автора (когнітивні характеристики);

6. визначати суспільне і практичне значення політичних ідей і теорій.

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
1	2
<p>ЗК01. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК07. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>СК01. Здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.</p> <p>РН01. Розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності.</p> <p>РН03. Вміти критично мислити у сфері професійної діяльності.</p> <p>РН07. Розуміти історію, закономірності та етапи розвитку предметної сфери політології, знати її цінності та досягнення.</p> <p>РН08. Вміти використовувати базовий категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.</p>	<p>Опитування на семінарських заняттях; тестування в системі Moodle</p>
<p>СК02. Здатність застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.</p> <p>СК03. Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.</p> <p>СК10. Здатність розуміти природу та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації.</p> <p>РН09. Вміти застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.</p> <p>РН10. Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.</p> <p>РН17. Розуміти природу та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації.</p>	<p>Написання есе; завдання на порівняльний аналіз</p>
<p>СК11. Здатність розуміти тенденції розвитку світової та вітчизняної політичної думки, визначати вплив політичних ідей на розвиток політичних явищ та процесів</p> <p>СК12. Здатність розуміти принципи функціонування та закономірності розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, політичної поведінки, політичної культури та ідеології, світової політики та політики окремих країн та регіонів.</p> <p>РН18. Розуміти тенденції розвитку світової та вітчизняної політичної думки, визначати вплив політичних ідей на розвиток політичних явищ та процесів</p>	<p>Написання та усний захист індивідуального дослідницького завдання аналітичного характеру з презентацією його</p>

РН19. Розуміти принципи функціонування та закономірності розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, політичної поведінки, політичної культури та ідеології, світової політики та політики окремих країн та регіонів

результатів

Міждисциплінарні зв'язки. згідно структурно-логічної схеми освітньо-професійної програми «Політологія» курс «Історія політичних вчень» має зв'язок з такими дисциплінами як «Історія української політичної думки», «Політична культура», «Загальна теорія політики».

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Політичні вчення Нової доби.

Політичні вчення доби Реформації у Німеччині.

Політичні, ідейні, соціально-економічні передумови Реформації у Європі. Реформація у Німеччині – погляди М. Лютера і Т. Мюнцера. «95 тез» Т. Мюнцера. Дві течії політичної думки у Німеччині – поміркована і радикальна, спільне та відмінне між ними. Релігійні і суспільно-політичні погляди Ф. Меланхтона.

Політичні вчення доби Реформації у Швейцарії.

Погляди У. Цвінглі і Ж. Кальвіна. Спільне та відмінне у поглядах німецьких і швейцарських реформаторів. Значення Реформації та її вплив на європейську суспільно-політичну думку Нового часу. Сутність протестантизму як третьої гілки християнства. Вплив Реформації на політичний і соціально-економічний розвиток країн Європи.

Утопічна політична думка у XVI – на початку XVII ст.

Сутність утопії. Політичні ідеї утопічного соціалізму. Т. Мор як фундатор утопічного соціалізму. Праця Т. Мора “Утопія”, 1516 р. Утопічна концепція Т. Кампанелли, його робота “Місто сонця”, 1602 р. Основні принципи суспільного життя в працях ранніх соціалістів-утопістів. Критика капіталістичного ладу. Протест проти соціальної нерівності. Висновки про необхідні реорганізації суспільства на основі суспільної власності. Ф. Бекон «Нова Атлантида», 1627 р.

Утопічна політична думка у XVII – на початку XVIII ст.

Еволюція утопічної політичної думки. Характеристика політичного устрою та суспільного ладу у творах Дж. Уїнстенлі «Закон свободи», 1652 р., Дж. Гаррінгтона «Республіка Океанія», 1656 р., Д. Дефо «Життя, незвичайні та дивовижні пригоди Робінзона Крузо, моряка з Йорка», 1719 р., Дж. Свіфта «Мандри Гуллівера», 1726 р.

Змістовий модуль 2. Політичні ідеї в Європі у період буржуазних революцій XVI – XVIII ст.

Політична думка у Нідерландах.

Політична ситуація в Нідерландах у XVI – XVII ст. та її вплив на політичну думку. Політико-правові погляди Г. Гроція. Походження держави. «Природне» і «людське» право. Структура і форми влади. Гуго Гроцій про право війни і миру. Політичні ідеї Б. Спінози.

Політичні концепції періоду буржуазної революції в Англії.

Політична ситуація в Англії у XVI – XVII ст. та її вплив на політичну думку. Т. Гоббс про природне право, договірне походження держави та її форми. Томас Гоббс. Природа людини, рівність фізичних і розумових здібностей і можливостей. Політико-правова концепція Дж. Локка. Походження держави у теорії Дж. Локка. Суверенітет народу і його право на збройне повстання. Соціально-політичні ідеї Локка і традиції лібералізму.

Політичні ідеї у Франції у XVIII ст. Французьке Просвітництво.

Сутність і передумови Просвітництва. Анtirелігійні погляди Вольтера. Політико-правові погляди Ш.-Л. Монтеск'є. Три гілки влади: законодавча, виконавча, судова. Сутність географічного детермінізму. Взаємозв'язок форми правління і географічних умов. Суспільний договір і народний суверенітет у теорії Ж.-Ж. Руссо.

Політична думка у Німеччині кінця XVIII – початку XIX ст.

Політико-правові погляди І. Канта. Вчення Канта про державу. Загальне правове громадянське суспільство як мета суспільного розвитку. Морально-етичні основи права і політики. Категоричний імператив. Природне право, публічне право. Вчення про правову державу. Ідея «вічного миру». Політичні погляди Георга Вільгельма Фрідріха Гегеля. Приватна власність і свобода особи. Рівність як право на приватну власність. «Громадянське суспільство», його

структура і протиріччя. Природа державної влади, її роль. Форми держави (східна теократія, демократія або аристократія і конституційна монархія). К. фон Клаузевіц як теоретик війни.

Змістовий модуль 3. Політичні ідеї консервативного та ліберального спрямування у XVIII – XIX ст.

Консервативна політична думка.

Історичні обставини виникнення консервативної доктрини. Сутнісні риси класичного консерватизму: держава – найвища цінність, роль традицій, сім'ї, релігії. Погляди на характер реформ. Політичні ідеї Жозефа де Местра, Луї де Бональда, Едмонда Берка. Традиціоналізм. Модернізація монархічної ідеї.

Ліберальна політична думка.

Історичні передумови формування ліберальної політичної ідеології. Базові цінності лібералізму: природні права людини на життя, свободу і приватну власність; держава стоїть на сторожі прав і свобод людини. Політико-економічні погляди А. Сміта. Політичні погляди Б. Константа. Теорія демократії А. Токвіля. В. Гумбольдт про свободу.

Політичні ідеї в США у кінці XVIII - на початку XIX століття.

Політичні погляди Т. Пейна. Концепція «природного стану» і «природних прав». Поняття «свободи», «рівності». Громадянські права індивіда і державна влада. Суспільний договір і революції. Томас Джефферсон. «Природний» і «громадянський» стан. Види нерівності та їх вплив на долі суспільства. «Суспільний договір», «народний суверенітет» та оновлення політичних інститутів. Свобода індивіда і народовладдя. Декларація незалежності і політична практика США. Олександр Гамільтон. «Суспільний договір» і призначення держави. Форми народовладдя. Власність і організація демократичної влади.

Змістовий модуль 4. Соціалістична політична думка.

Політичні ідеї представників критично-утопічного соціалізму.

Критика капіталістичного ладу. Протест проти соціальної нерівності. Висновки про необхідність реорганізації суспільства на основі суспільної власності. Клод Анрі Сен-Сімон про соціальний прогрес і його рушійні сили. Критика основ капіталістичних держав. Шляхи перетворення суспільства. Шарль Фур'є і його соціальна філософія. Критика основ буржуазного суспільства. Шляхи досягнення “соціетарного ладу”. Роберт Оуен та його вчення про природу, характер людини, соціальне середовище. Роль виробництва в процесі формування справедливого суспільства. Соціальні експерименти.

Марксизм як політичне вчення.

Історичні передумови та теоретичні джерела марксизму. Вчення К. Маркса і Ф. Енгельса про державу і її класово-насильницький характер. К. Маркс про відчуження. Погляди Ф. Енгельса на походження держави. Особливості формування марксизму в першій половині 40-х років. Заперечення можливості перемоги соціалістичної революції в Росії.

Політичні ідеї соціалістичного спрямування у Європі у XIX – на поч. XX ст.

Соціал-демократичні ідеї Е. Бернштейна. Політичні погляди анархо-комуністів і анархо-колективістів (П. Кропоткін, М. Бакунін). Політичні погляди В. Леніна. Розробка матеріалістичної теорії політики. Взаємодія політики і економіки. Політика як наука і мистецтво. Значення революційної теорії. Роль політичної партії. Вчення про державу, її типи і функції. Відкриття республіки рад як нової форми державної влади. Вчення про соціальну революцію: характер, рушійні сили, революційну ситуацію, основний закон революції, шляхи розвитку революції. Оновлення теорії соціалізму.

4. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль	Усього годин	Аудиторні (контактні) години					Самостійна робота, год		Система накопичення балів		
		Усього годин	Лекційні заняття, год		Семінарські заняття, год		о/д ф.	з/дист ф.	Теор. зав-ня, к-ть балів	Практ. зав-ня, к-ть балів	Усього балів
			о/д ф.	з/дист ф.	о/д ф.	з/дист ф.					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	15	12	8		4		3		10	5	15
2	15	12	8		4		3		10	5	15
3	15	8	6		2		7		5	10	15
4	15	10	6		4		5		10	5	15
Усього за змістові модулі	60	42	28		14		18		35	25	60
Підсумковий семестровий контроль екзамен	30						30				40
Загалом					90					100	

5. Теми лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	2	3	4
1	Політичні вчення доби Реформації у Німеччині.	2	
	Політичні вчення доби Реформації у Швейцарії.	2	
	Утопічна політична думка у XVI – на початку XVII ст.	2	
	Утопічна політична думка у XVII – на початку XVIII ст.	2	
2	Політична думка у Нідерландах	2	
	Політичні концепції періоду буржуазної революції в Англії.	2	
	Політичні ідеї у Франції у XVIII ст. Французьке Просвітництво.	2	
	Політична думка у Німеччині кінця XVIII – початку XIX ст.	2	
3	Консервативна політична думка.	2	
	Ліберальна політична думка.	2	
	Політичні ідеї в США у кінці XVIII - на початку XIX століття.	2	
4	Політичні ідеї представників критично-утопічного соціалізму.	2	
	Марксизм як політичне вчення.	2	
	Політичні ідеї соціалістичного спрямування у Європі у XIX – на поч. XX ст.	2	
Разом		28	

6. Теми семінарських занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/д ф.
1	2	3	4
1	Політичні вчення доби Реформації.	4	
	Утопічна політична думка.	2	
2	Політична думка у Нідерландах і в Англії.	2	
	Політичні ідеї у Франції і Німеччині у XVIII – початку XIX ст.	2	
3	Консервативна і ліберальна політична думка у кінці XVIII - на початку XIX століття.	2	
4	Політичні ідеї представників критично-утопічного соціалізму.	2	
	Політична думка соціалістичного спрямування у Європі у XIX – на поч. XX ст.	2	
Разом		14	

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ ЗМ	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього обалів
1	2	3	4	5
1	Відповіді на семінарських заняттях	Семінар 1. Політичні вчення доби Реформації. Семінар 2. Утопічна політична думка. (навчальний матеріал заЗМ1 – Розділ 3 Робочої програми)	5 балів – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. Наявна авторська позиція 4 бали – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. 3 бали – студент знає і може самостійно сформулювати основні поняття теми та пов'язати їх з реальними явищами. Проте відповідь змістовно неповна. Відповідь логічна, але розуміння неє узагальненим 2 бали – студент відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теми, допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може 1 бал - відповідь студента фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про закони і явища. У відповіді цілком відсутня самостійність.	10

	Написання есе	Охарактеризуйте місце і роль утопічних політичних ідей у світовій політичній думці. Обсяг – 1-2 сторінки друкованого тексту	Розгорнута аргументована відповідь з власною позицією, студент демонструє знання першоджерел –5 балів Відповідь достатньо аргументована, студент демонструє знання першоджерел, але без власної позиції – 4 бали Відповідь недостатньо аргументована, слабе знання першоджерел – 3 бали Неповна поверхова відповідь, без апелювання до першоджерел – 1-2 бали	5
Усього за ЗМ 1 контр. заходів	3	-	-	15
2	Відповіді на семінарських заняттях	Семінар 3. Політична думка у Нідерландах і в Англії. Семінар 4. Політичні ідеї у Франції і Німеччині у XVIII – початку XIX ст. (навчальний матеріал за ЗМ2 – Розділ 3 Робочої програми)	5 балів – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. Наявна авторська позиція 4 бали – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. 3 бали – студент знає і може самостійно сформулювати основні поняття теми та пов'язати їх з реальними явищами. Проте відповідь змістовно неповна. Відповідь логічна, але розуміння неє узагальненим 2 бали – студент відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теми, допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може 1 бал - відповідь студента фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про закони і явища. У відповіді цілком відсутня самостійність.	10
	Порівняльний аналіз	Порівняльний аналіз поглядів Т. Гоббса і Дж.Локка. Необхідно обрати критерії і провести порівняння за ними. Результати порівняння доцільно оформити у вигляді таблиці.	Вибір критеріїв обґрунтований, порівняння демонструє розуміння теми – 4-5балів Порівняння здійснено за обмеженою кількістю критеріїв, неповне – 3 бали Часткова відповідь – 1-2 бали	5

Усього заЗМ 2 контр. заходів	3	-	-	15
3	Відповіді на семінарських заняттях	Семінар 5. Консервативна і ліберальна політична думка у кінці XVIII - на початку XIX століття. (навчальний матеріал за ЗМ3 – Розділ 3 Робочої програми)	5 балів – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. Наявна авторська позиція 4 бали – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. 3 бали – студент знає і може самостійно сформулювати основні поняття теми та пов'язати їх з реальними явищами. Проте відповідь змістовно неповна. Відповідь логічна, але розуміння неє узагальненим 2 бали – студент відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теми, допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може 1 бал - відповідь студента фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про закони і явища. У відповіді цілком відсутня самостійність.	5
	Написання есе	Есе: Погляди якого представника консервативної чи ліберальної політичної думки Вам більше імпонують і чим саме? Обсяг – 1-2 сторінки друкованого тексту	Розгорнута аргументована відповідь з власною позицією, студент демонструє знання першоджерел – 5 балів Відповідь достатньо аргументована, студент демонструє знання першоджерел, але без власної позиції – 4 бали Відповідь недостатньо аргументована, слабе знання першоджерел – 3 бали Неповна поверхова відповідь, без апелювання до першоджерел – 1-2 бали	5
	Тести	Тести за матеріалом Змістового модуля 3	5 тестових питань, правильна відповідь на кожне питання оцінюється в 1 бал	5
Усього заЗМ 3 контр. заходів	3	-	-	15
4	Відповіді на семінарських заняттях	Семінар 6. Політичні ідеї представників критично-утопічного соціалізму.	5 балів – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень	10

		Семінар 7. Політична думка соціалістичного спрямування у Європі у ХІХ – на поч. ХХ ст. (навчальний матеріал заЗМ4 – Розділ 3 Робочої програми)	узагальненості знань. Наявна авторська позиція 4 бали – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. 3 бали – студент знає і може самостійно сформулювати основні поняття теми та пов'язати їх з реальними явищами. Проте відповідь змістовно неповна. Відповідь логічна, але розуміння неє узагальненим 2 бали – студент відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теми, допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може 1 бал - відповідь студента фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про закони і явища. У відповіді цілком відсутня самостійність.	
	Порівняльний аналіз	Порівняйте течії соціалістичної думки за декількома критеріями: політичний лад; шляхи перетворення; роль пролетаріату тощо. Результати порівняння доцільно оформити у вигляді таблиці.	Вибір критеріїв обґрунтований, порівняння демонструє розуміння теми – 4-5 балів Порівняння здійснено за обмеженою кількістю критеріїв, неповне – 3 бали Часткова відповідь – 1-2 бали	5
Усього за ЗМ 4 контр. заходів	3			15
Усього за змістові модулі контр. заходів	12			60

8. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Екзамен	Усна відповідь на питання білету	<ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика Реформації: сутність, причини. 2. Релігійні і суспільно-політичні погляди М. Лютера і Ф. Меланхтона. 3. Народна Реформація. Ідеї Т. Мюнцера. 4. Реформація у Швейцарії. Погляди У. Цвінглі і Ж. Кальвіна. 5. Характеристика утопії як жанру політичної думки. 6. Політична думка в Англії. «Утопія» Томаса Мора. 7. «Нова Атлантида» Френсіса Бекона. 8. Основні ідеї утопії Джеймса Гаррінгтона. 9. Основні ідеї утопії Джерарда Уїнстенлі. 10. Утопічні політичні ідеї у творах Д. Дефо і Дж. Свіфта. 11. Утопічна політична думка в Італії. «Місто Сонця» Т. Кампанелли. 12. Політичні та правові погляди Г. Гроція: теорія природного права та суспільного договору. 13. Вчення Б. Спінози про державу та право. 14. Т. Гоббс про природне право, договірне походження держави та її форми. 15. Політико-правова концепція Дж. Локка. 16. Порівняльний аналіз політико-правових концепцій Т. Гоббса, Дж. Локка і Ж.-Ж. Руссо. 17. Антифеодальна й антикатолицька доктрина Вольтера. 18. Помірковане крило просвітницького руху у Франції: Д. Дідро й Ш.-Л. Монтеск'є. 19. Політико-правові погляди Ш.-Л. Монтеск'є на політичну свободу, 	<p>У білеті два питання, кожне оцінюється у 5 балів.</p> <p>Відповідь на питання білету: 5 балів – відповідь логічна, повна й аргументована, студент демонструє ознайомлення з першоджерелами 4 бали – відповідь логічна й послідовна, студент демонструє ознайомлення з першоджерелами, але окремі аспекти питання не розкриті 3 бали – відповідь логічна, але окремі питання не розкриті, слабе знання першоджерел 1-2 бали – відповідь поверхова, студент знає основні поняття</p>	10

		<p>20. Ш.-Л. Монтеск'є про «дух законів» і поділ влади.</p> <p>21. Суспільний договір і народний суверенітет у теорії Ж.-Ж. Руссо.</p> <p>22. Політико-правові погляди І.Канта.</p> <p>23. Теорія громадянського суспільства Г.В.Ф. Гегеля.</p> <p>24. К. фон Клаузевіц як теоретик війни.</p> <p>25. Політичні погляди Е. Берка.</p> <p>26. Ліберальна політико-економічна теорія Адама Сміта.</p> <p>27. Політико-економічні погляди А. Сміта.</p> <p>28. Політичні погляди Б. Констана.</p> <p>29. Теорія демократії А. Токвіля.</p> <p>30. В. Гумбольдт про свободу</p> <p>31. Політичний технократизм К.-А. Сен-Сімона.</p> <p>32. Соціалістичний ідеал Р. Оуена.</p> <p>33. Модель справедливого соціального устрою Ш. Фур'є.</p> <p>34. Порівняльний аналіз поглядів представників критично-утопічного соціалізму.</p> <p>35. Політико-правова концепція Т.Пейна.</p> <p>36. Політичні погляди Т.Джефферсона.</p> <p>37. Федералістські ідеї А. Гамільтона.</p> <p>38. Історичні передумови та теоретичні джерела марксизму.</p> <p>39. Марксистські погляди на походження і сутність держави.</p> <p>40. К. Маркс і його політичні ідеали.</p> <p>41. Суспільно-політичні погляди Ф.Енгельса.</p> <p>42. Політичні погляди В. Леніна.</p> <p>43. Соціал-демократичні ідеї Е. Бернштейна.</p> <p>44. Політичні погляди анархо-колективістів і анархо-комуністів (М. Бакунін, П. Кропоткін).</p>		
--	--	--	--	--

	індивідуальне завдання по темі курсу	Написання есе: Погляди якого політичного мислителя Вам найбільше запам'яталися і чим саме? Обсяг – 2-3 сторінки друкованого тексту Розробка презентації за темою курсу. Обсяг 10-12 слайдів. Презентація повинна мати ілюстрації, схеми, короткі визначення	18-10 – есе повністю розкриває тему, логічно побудоване, усі положення аргументовані 5-7 – положення есе недостатньо аргументовані, але робота відзначається логічністю 1-4 – робота не має логічної побудови, слабка аргументація 8-10 балів – обсяг презентації оптимальний, студент повністю розкрив тему і дотримався усіх вимог до оформлення 4-7 балів – тема розкрита недостатньо, відсутні візуальні засоби презентації матеріалу 1-3 бали – презентація не відповідає вимогам	20
	Тести	Тестові запитання за матеріалом курсу	10 тестових питань, правильна відповідь на кожне оцінюється в 1 бал	10
Усього за підсумковий семестровий контроль				

9. Рекомендована література

Основна:

1. Гончарук-Чолач Т. В., Томахів В. Я. Історія українських та зарубіжних політичних вчень : навч. посіб. Київ : Видавництво Ліра-К, 2020. 228 с.
2. Історія політичної думки : підручник / за заг. ред. Н. М. Хоми ; І. В. Алексеєнко, Т. В. Андрущенко, О. В. Бабкіна та ін. Львів : Новий Світ-2000, 2020. 1000 с.
3. Історія політичної думки : підручник : у 2-х т. / за заг. ред. Н. М. Хоми ; 2-е вид., перероб. і доп. Львів : Новий Світ-2000, 2017. Т.2. : XX – початок XXI ст. 598 с.

Додаткова:

1. Безродний Є. Ф., Уткін О. І. Історія політичних вчень : навчальний посібник. Київ, Наука : 2006. 245 с.
2. Історія політичної думки / за ред. Н. Хоми : підручник. Львів : Новий світ, 2016. 645 с.
3. Історія політичної думки : навч. енциклопедичний словник-довідник для студентів вищ. навч. закл. / за заг. ред. Н. М. Хоми (В. М. Денисенко, Л. Я. Угрин, Г. В. Шипунов та ін.). Львів : Новий Світ-2000, 2014. 766 с.
4. Кирилюк Ф. М. Історія зарубіжних політичних вчень : навч.-метод. посібник. Київ : Наука, 2005. 237 с.
5. Класики політичної думки від Платона до Макса Вебера / за ред. Є. М. Причепія. Київ : Тандем, 2002. 581 с.
6. Кормич А. І. Історія вчень про державу та право : навчальний посібник. Київ : Наука, 2009. 296 с.
7. Марчук В. П. Історія політичних і правових вчень : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2009. 312 с.

8. Політологічний енциклопедичний словник / упоряд. В. П. Горбатенко; за ред. Ю. С. Шемшученка, В.Д. Бабкіна, В.П. Горбатенка. 2-е вид., доп. і перероб. Київ : Генеза, 2004. 736 с.
9. Рождественська І. Зміна взаємовідносин держави і суспільства: історико-філософський контекст. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2016. Вип. 4(31). С. 30-34.
10. Самардак М. Суспільний ідеал Джона Локка. *Філософська думка*. 2006. №2. С. 51-60.
11. Себайн Д., Томсон Томас Л. Н. Історія політичної думки / пер. з англ. Київ : Основи, 1997. 838 с.
12. Шульженко Ф. П., Андрусак Т. Г. Історія політичних і правових вчень : підручник. Київ : Юрінком Інтер, 2004. 304 с.
13. Якоб М М. Т. Гоббс та Дж. Локк як фундатори принципів соціально-правової держави. *Вісник Київського національного університету ім. Т.Г. Шевченка. Серія. Філософія. Політологія*. 2003. Вип. 50. С. 87-94.
14. Horowitz D. L. Structure and Strategy in Ethnic Conflict. Paper prepared for the Annual World Bank Conference on Development Economics, Washington, D. C., April 20–21, 1998. 42 p.
15. Saideman S. M. and William A. R. For Kin or Country: Xenophobia, Nationalism and War. New York: Columbia University Press, 2008. 320 p.

Інформаційні джерела:

1. Білецький В. Публіцистика Джонатана Свіфта. Філософська сатира і соціально-політичні погляди. URL: <http://jvestnik-b.donnu.edu.ua/article/view/2598/2632>
2. Дятлов В.О. Реформація XVI ст. у Німеччині : між універсалізмом і націоналізмом. *Науковий вісник Дипломатичної академії України*. 2002. Вип. 7. С. 356-364. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdau_2002_7_40
3. Остапенко О.І., Ряшко В.І. Кант: війна і мир. Важкий шлях до вічного миру. URL: http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/30078/1/032_209_214.pdf
4. Пашков А.С. Формування та розвиток філософсько-правових поглядів Гегеля.
5. *Мультиверсум*. 2004. №43. URL: https://www.filosof.com.ua/Jornel/M_43/Pashkov.htm
6. Реформація. Виникнення, поширення та наслідки. URL: <https://r500.ua/reformatsiya-viniknennya-roshirennya-ta-naslidki/>
7. Шалагінов Б. Джонатан Свіфт і його «Мандри Гуллівера». URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/2246/Shalaginov_Dzhonatan%20Svift.pdf;jsessionid=CB21DCBB79F5EFD054D87DD3B80F86C3?sequence=1
8. Політичні ідеї Карла Маркса та Україна. Радіо Свобода. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/1115385.html>
9. Філософія марксизму та ідеологія тоталітаризму. URL: <http://kimo.univ.kiev.ua/Phil/72.htm>
10. Павко Я. Гуго Гроцій – один із засновників науки міжнародного права. *Віче*. 2011. №6. С. 15-16. URL: <https://veche.kiev.ua/journal/2472/>